

Szerkesztőség, kiadó-hivatal és nyomda
Cluj-Kolozsvár, Str. Baron L. Pop, - Brassai-utca 10.
Az Uj Kelet telefonjai
Szerkesztőség 977
Kiadóhivatal 844
Nyomda 879
Héber osztály 455
És. N. Sz. 588

A kéziratok kizárólag a szerkesztőségnek címen-
zhetők. - Kéziratokat nem adunk vissza és nem bír-
sítunk meg.

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAP

Hermann Gó.
Előfizetési árak
Romániában
Egy évre 360 lei
Félévre 190 lei
Negyedévre 100 lei
Egy hónapra 35 lei
Egy szám ára pályaudvaron és vidéken is 1 lei 50 bani

Csehszlovákiában
Egy hónapra 25 ck
Egy szám 1 ck
Jugoszláviában
Egy hónapra 20 dinár
Egy szám 1 dinár

V. évfolyam, 80. szám Cluj (Kolozsvár) 5682. Nisan 10. 1922. április 8. Szombat

Sabbat hagadol

Irta Ujvári Péter

Nem csak papjait avatta fel a zsidó nép, hanem magát az embert is. Készüljétek és tisztuljatok. Ez a levitikus parancs mindenkinek szól. Készülni kell és megtisztulni, az ösztönös életből csak így lehet belejutni a tudatosba. Igazán emberi életet akkor kezd az ember, ha a legszentebb szentséget: az emberméltóság gondolatát magába fogadja. Felkészüléssel és megtisztulással kezdődik ez az átányegülés. Az avatódás a befejező akció. Ez a felfogás beleágyazódott a népeletbe is és minden emelkedésen, ahol nagy igazságok mutatkoznak, avató áhitat állítja meg a zsidó embert. Az igazságokba senki se veheti bele magát hirtelen lendüléssel. Óvatos ereszkedéssel kell azokban megmerülni, mert a mélységüket csak úgy érthetjük el.

Minden igazság között a legem-beribb: a szabadság. A Peszach pirkasztotta ezt legelsőben a zsidó néptudatba. Az idő még megmélyítette ezt az eszmét és a tavaszi borzongások ma még nagyobbak, mint régen, mikor önmagáé volt a zsidó nép. Hirtelen meg se lehet közelíteni, készülni kell arra, hogy az ember abba merülhessen. A zsidó naptárba talán ezért iktatták a Sabbat hagadol. Az emlékezésből kikallódott a jelentősége. Ma már nem lehet elfogadhatóan megállapítani, hogy miért nevezték el nagyinak a Peszach előtt való szombatot. De nem lehetetlen, hogy a cherut gondolata aranyozta rá ezt a megkülönböztetést. Ez a kiűzöb, amelyről a peszachi eszme templomába lépjen a zsidóember. Igazi emberré a szabadság gondolata avatja, készüljön és tisztuljon. Levitikus parancs ez, amely mindenkinek szól, leginkább azoknak, akik papi tisztasággal akarnak kiemelkedni nyers ösztöneik hullámaiból.

Véletlen, vagy nem véletlen, de úgy fordult, hogy Peszach hete a sékel hete lett ezidén. Történelmi jelentősége van ennek az összefonódásnak. Mert a sékel szabadságot esendít ki magából. A sékel nem adó csupán, hanem koncesszió. Aki sékelt ad, nemcsak pénzt ad, de sokkal többet annál. A hitét adja, a meggyőződését, a zsidó gondolatba beleforrt egész öntudatát. A szent olaj erre van a sékelben: emberré avatja a zsidót.

A gazdagság, a befolyás, a jólét még nem teszi teljessé a zsidó életet, mert az emberi élet is tökéletlen lehet, akármilyen magasra emelte is a véletlen és az alkalmazkodás lehetősége. Az emberi élet akkor tökéletes, ha tökéletesen érezzük a nagy komolyságát és tetőtől talpig fedi be testünket a magunkérvése. Csak önmagából nem sarjaszthatja ki senkise ezt a tökéletességet és csak önmagán keresztül nehezen juthat el a fejlődésnek arra a legmagasabb csucsára, ahol uratlanul áll az ember. Ez a magasba vezető út a népen keresztül kanyarodik. A fejlődésnek ezek a stációi. Előbb éreznem kell a néphez való tartozásomat, ha nem érzem, hogy a népből csucsosodik ki az életem, akkor sohasem lehetek egészen a magamé.

Akik sékelt gyűjtenek és akik sékelt adnak, erre gondoljanak. A sékel olyan örvényt hidal át, amelynek innesső partján az öntudatlan

ember áll, a tulsó parton az, aki már magára öbredt. Ugy adni a sékelt, ahogy kegyes adományokat adnak, nem szabad. Ez nem filantropia, hanem nemzeti ügy. Minden zsidó feladat között a legem-beribb, tehát a legszentebb is. Tudni kell mindenkinek, hogy miért adja. Tudni kell mindenkinek, hogy ezzel avatja zsidóvá önmagát. Nem esküvel, nem fogadalommal, hanem azzal a tudattal, hogy beleforrt a zsidó nép közösségébe és magára vállalta minden feladatát.

A sékel nem közönséges zsidó adó. Cionista adó az. Aki adja, a cionista eszméhez kötötte le magát. Meg lehet, de meg is kell ez mondani mindenkinek. Mert a sékel-gyűjtés egyúttal a lelkek gyűjtése is. Lényegében propaganda-munka. Az eszme-hirdetők eljutnak a tömegekhez és nem csak kérnek, de adnak is. A cionista eszmét adják. Aki még nem ismeri, azt felvilágosítják, aki még közömbös, megnyerhetik. Előbb az eszmét kell teljes tisztaságban a szívek elé tárni és a sékelt elfogadni, vagy visszautasítani csak ezután szabad.

Kivonult az ellenzék

Április 30-án tartják meg a gyulafehérvári pártkongresszust. Vajda dekrétumával kívánja megsemmisíteni a liberális parlament összes határozatait. A kormány megfélemezi a parlamenten kívüli akciót

A kamara befejezte a mandátumok igazolását és az előbbi határozatokhoz híven, az ellenzéki pártok kivonultak a parlamentből, amelynek további munkájában nem vesznek részt. A kormány körében még az utolsó órákban is remélték, hogy az ellenzék megváltoztatja elhatározását, de ebben a reményben csalódtak. Az összes ellenzéki pártok, az egyetlen Jorga Miklós kivételével, elhagyták a törvényhozó testületeket és minden erejüket a parlamenten kívüli akcióra koncentrálják.

Kivonult az erdélyi nemzeti párt, a parasztpárt és Averescu néppártja, amelyek most igyekeznek megvalósítani az ellenzék egységes frontját.

A parlamenten kívül mindenekelőtt országszerte népgyűléseket fognak tartani, amelyeken határozatilag kijelentik, hogy a mai parlamentet törvénytelennek tekintik és az általa hozandó törvényeket nem ismerik el. A legnagyobb érdeklődés természetesen a nemzeti párt akciója iránt nyilvánul meg. A nemzeti párt most már véglegesen határozott a gyulafehérvári pártkongresszus összehívására vonatkozólag és nemcsak a kongresszus programja készült el, de megállapította a napot is, amelyre a nagygyűlést összehívják. A gyulafehérvári kongresszust április harmincadikán, vasárnap délután két órakor nyitják meg és a nemzeti párt vezéreinek kívül az összes erdélyi szervezetek kiküldöttei is megjelennek. A pártvezérek elő fogják adni, miként folytak le a választások és miért tartotta szükségesnek a pártvezetőség, hogy a parlamenttől távolmaradjon. A határozati javaslat semmisenek fogja nyilvánítani a jelenlegi parlamentet.

Fel fogja szólítani Erdély népét, hogy a mai országgyűlés határo-

A szimpátia és a kötelesség összecserélődése inkább veszedelmét, mint hasznát jelenti a cionista ügynek. Vannak feladatok, amelyek a vonzalomtól is táplálkozhatnak. Palesztina felépítésének ügyét a zsidó szolidaritás palládiuma alá állították. A Keren Hajjeszód nem cionista intézmény és azoknak is kell támogatni a Keren Hajjeszód feladatait, akik a cionizmustól egyébként távol állanak és csak hitükben vallják zsidóknak magukat. A sékellel kifejezetten cionista célokra adózik a zsidó és ezzel az adózással cionistának vallja magát. Törvényszerűen következik ez a bázei programról, amely annyira a cionista eszméhez rögzítette le a sékelfizetést, hogy cionistának el sem ismerhetnek senkit se, aki a sékelfizetést megtagadja. Mert eszmét vállalni, de meg adni az eszmének hirdetőket is, nem sokkal többet ér, mint semmit se vallani. A Keren Hajjeszód építőket küld Palesztinába, a sékel pedig eszme-hirdetőket nevel. A sékelnek ez a célja, könnyen megérthető. Könnyen meg lehet érteni a Sabbat hagadol áhitatában, mikor a zsidó lelkek arra készülnek, hogy az emberiség legnagyobb gondolatát: a szabadságot fogadják magukba.

Jugoszláviától és Magyarországtól vesz példát a kormányzásra és nem a művelt nyugattól.

A három vezető ellenzék párt akciójához más kisebb politikai csoportok is csatlakoznak. Így szó van a beszarábiai parasztpárt csatlakozásáról, amely ma Inculetz vezetése alatt támogatja a kormányt. A beszarábiai ugynevezett független parasztpártban ugyanis már hetek óta elégedetlenség észlelhető. Ennek oka Inculetz magatartása, aki nem tudja állását a kormányban megerősíteni. Mint ismeretes, Inculetz közvetlen fegyvertársa Vintila Bratianu és Marsescu minisztereknek, akik Constantinescu sürgetésére a beszarábiai parasztpárt egybeolvadását kívánják a liberális párttal.

Inculetznek azonban nem sikerült pártja hozzájárulását megnyerni és így Constantinescu azt követeli: Inculetz lépjen ki a kormányból és helyette Ciugureanu legyen a beszarábiai miniszter, aki hírszerint nagyobb népszerűségnek örvend pártjában. A tárgyalások eddig a legnagyobb titokban folytak, de miután a kormány szándéka nyilvánosságra került, a beszarábiai parasztpárt huszonnégy tagja elhatározta, hogy kilép a pártból és csatlakozik a parasztpárt akciójához. Inculetz ugyan a „Viitorul“-ban ezt a hirt megcáfolta, de a cáfolat gyenge hangja arra enged következtetni, hogy a beszarábiaiak valóban Mihaiachéhoz akarnak csatlakozni.

Sok szó esett a regátbéli parasztpárt kebelében támadt ellentétéről is, amelyeknek lényege Stere Constantin magatartása, aki a párt többi vezérével szemben

ellenzi a parlamenti passzivitást.

Azt is tudni vélük, hogy a beszarábiai Stere Constantinhoz akarnak csatlakozni, aki ebben az esetben különválna Luputól és Mihalachetól.

A belpolitikában tehát kétségkívül új helyzet előtt állunk. A liberális párt a kamarában dolgozik, az ellenzék a parlamenten kívül igyekszik a kormányt minél előbb megdönteni. Tegnap azt beszélték a politikai pártklubokban, hogy Vajda Sándor kész akcioprogrammal érkezik a fővárosba.

Vajda azt fogja indítványozni az ellenzéki pártoknak: határozatilag mondják ki, hogy bármelyikük kerüljön kormányra, dekrétummal megsemmisíti a liberális parlament összes határozatait.

A kormány természetesen nem nézi tétlenül az elkövetkező eseményeket. Az „Epoca“ szerint máris utasításokat adott az erdélyi csendőrségnek, hogy a gyulafehérvári kongresszus napján egyetlen parasztot ne engedjenek Gyulafehérvárra utazni. A nemzeti párt vezetői nem hiszik, hogy erre sor kerülhet, annál is inkább, mert a hivatalos komünikében jelentették ki tegnap: a gyulafehérvári kongresszus szigorúan a törvényes keretek között fog lefolyni.

A kamara

A kamarában véget ért az igazolási vita. A nemzeti párt és a parasztpárt határozataikhoz híven a csütörtöki ülésen nem vettek részt.

Az ülést fél háromkor nyitotta meg az elnök. A jegyzőkönyv felolvasása után Bratianu Vintila pénzügyminiszter benyújtotta a költségvetési javaslatot, kérve annak mielőbbi megszavazását.

Dumbrora (beszarábiai) Beszarábia szomorú helyzetét eseteli. Hibáztatja a

Wald és Glas...
és táska...
Fogászati...
Spitz...
M. Viteazu...
En-detail!

kormányokat, amiért nem vették tekintetbe Beszarabia speciális helyzetét.

Duca külügyminiszter azután a kamara elé terjeszti a Beszarabia egyesüléséről szóló, a román-nyelvi kereskedelmi egyezményre vonatkozó és a madridi nemzetközi postakonferencia határozatát tartalmazó javaslatokat.

Óriási ováció közepette fogadják el a beszarabiai javaslatot és a himnusz énekelve éltetik Nagyromániát.

Jorga (az egyedüli ellenzéki képviselő) visszapillantást vet Beszarabia történelmére. Elismeréssel adózik Take Jonescunak és Vajdának, akik Párisban és Londonban kivívták a nép akaratának érvényesülését.

Azután elnökválasztásra kerül a sor és egyhangúlag Orleanut választják meg elnöknek, alelnök Jorgu Toma bukovinai, Pompilius Bizo, Sugurian beszarabiai, Mreozin óromániai képviselő lett. Megválasztják a szociókat, amelyek a trónbeszédre való választ készítik elő.

Orleanu megköszöni a bizalmat és arra kéri a képviselőket, őrizzék meg higgadságukat a tárgyalások alkalmával, hogy komoly munkával végezzék el a megoldandó problémákat.

Jorga kéri az elnököket, hogy megjegyzései csak óraórák vonatkozzanak, tekintve, hogy az egyedüli ellenzéki képviselő a kamarában.

Orleanu elnök megmagyarázza, hogy amit mondott, azt épügy mondotta a többségi képviselőknek, mint az ellenzékieknek.

A szenátus

A szenátus ülését Ferechide elnök délután három órakor nyitja meg. A miniszterek közül Marsescu, Vaitoiianu és Constantinescu vannak jelen.

Dr. Sullerus a hadiárvek és hadiövezvények helyzetéről beszél és kéri a munkaügyi minisztert, hogy a csatolt területek hadiárveit és hadiövezvényeit, miért nem részesültek abban a százszázalékos pótlék emelésben, amelyben a regátbeliek?

Buturianu: Miért adták a hadiárvek ügyét a munkaügyi minisztériumnak?

Marsescu: Azért, hogy jobban ellenőrizhessék.

Ezzel a szenátusi ülés véget is ért.

Jorga Genuáról

Bukarest, április 7. (Rador.) Az „Epoca” munkatársa meginterjúvotta Jorgát a genuai konferencia alkalmából. Jorga kijelentette, hogy Nagyrománia megalapítása annyira áldozatba került, hogy minden körülmények között annak sértetlennek kell maradni. Reméli, hogy a román delegátusok szavát fogják tenni a román valuta kérdéséről is.

Haláltangó!

Párisi táncatrakciót mutat be

Olga & Teddy

e hó 3-tól

AKÖZPONTI TÉLIKERTJÉBEN

1314

Telefon 494.

Engross.

Figyelem!

10%-al

olcsóbban árusítok,

mint minden e szakmában vágó cégek. Ki megrendelését levélben vagy személyesen feladja, azonnal lesz kiszolgálva. Megnemfelelő árukat visszaveszek.

NAGY ÁRUHÁZ CLUJ,

(volt Széchenyi áruház)

Kötött, rövid, papír, norinbergi és háztartási nagy kereskedés.

Tehetetlen a rendőrség a pokolgépes merénylők kinyomozásában

Aki megjósolta a merényletet. A rendőrség engedélyt kért a nyomozás kiterjesztésére. Újabb letartóztatás

Az Uj Kelet munkatársától

Negyvennyolc óra óta a budapesti főkapitányság épülete olyan, mint a megbolygatott hangyaboly. A nyomozás minden irányban folyik, de eredményt nem tud elérni. Amíg az ötvenezerkoronás jutalom várt a nyomravezetőre, senki sem jelentkezett. Mihelyt a jutalmat egymillió koronára egészítették ki, tömegesen kapták a feljelentéseket. Utólag azonban mindegyikről kiderült, hogy hamis. A rendőrség meggyőződött arról, hogy ezt az alkalmat mindenki felhasználja arra, hogy az ellenségét névtelenül feljelentse és ezáltal kellemetlenkedjen neki. Komoly nyomról már azért sem lehet szó, mert a közönség fél a bosszútól.

Semmi eredmény

A tegnapi napra biztató ígéretet tett a budapesti rendőrség, hogy a kegyetlen és vérlázító pokolgépes merénylet szervezői és végrehajtói az igazságszolgáltatás kezére kerülnek. Félő, hogy az első megtorlás után újra erőre kaptak azok a titkos befolyások, amelyek minden hasonló bünyűgnyűt a büntető igazságszolgáltatás útjait állták. A budapesti rendőrség által tegnap este kiadott közleménye szerint a nyomozás teljesen eredménytelen és jórésztben kilátástalan is. Megdőlt az a kiindulási pont is, hogy merénylet szálai külföldre vezetnek. A merénylet szálai nem húzódnak egyik utódállam területére sem.

A rendőrség első feltevése az volt, hogy a tetteseket azok között kell keresni, akik a legutóbbi időkben hasonló tendenciával követtek el rendezavarásokat. Az előállított fiatalemberekről kiderült, hogy a merényletben semmi részüket nem volt. Mindannyian alibit tudtak igazolni és szabadon kellett őket bocsátani.

A rendőrség közlése szerint egyetlen nyom és eredménnyel biztató feltevés maradt fenn, amelynek alapos felderítéséhez a rendőrségnek az eddiginél is nagyobb apparátusra van szüksége.

Egyebekben Marinovic főkapitányhelyettes ma megjelent Klebelsberg belügyminiszternél, beszámolt azokról a nehézségekről, amelyek a nyomozásnak eredményrejutását megakadályozzák. Marinovic a belügyminisztertől felhatalmazást kért, hogy a nyomozást az eddiginél is szélesebb körben terjesszesse ki.

A belügyminiszter és Marinovic tár-

Elsülyedt egy hydroplán az Atlanti-Oceánon

Öt utas meghalt, a pilóta megmenekült

Az Uj Kelet tudósítójától

Páris, március 30. Néhány nappal ezelőtt megrendítő, drámai részletekben bővelkedő szerencsétlenség történt az Atlanti-Oceánon. Egy amerikai pilóta, Robert Moore, elindult az amerikai partokról egy hydroplánon (vizi repülőgépen), amelynek a fedélzetén öt utast akart áthozni Európába. Amikor Bimini-szigettől tizenöt mérföldnyire értek, a repülőgép leereszkedett a tengerre és a vizen folytatta útját. Eközben az a szerencsétlenség érte a hydroplánt, hogy a propellere eltört és a törés helyén a hajótest is megrepedezett. Mire a balesetet észrevették és Moore fel akart szállni a levegőbe, a hydroplán belseje annyira megtelt vízzel, hogy súlyától

gyalásairól hivatalos kommunikét nem adtak ki.

A rendőrség bejelentette kudarcát

Más értesülés szerint a nyomozást egy régebbi nyomdarombolás tettesekre akarják kiterjeszteni, akik közül azonban az annak idején gyanúsítottak egyike sincs már Budapesten s így külföldön kell mégis a nyomravezető szájakat keresni. A közönség izgalmat növeli az a körülmény, hogy a rendőrség ma reggel a temetés napján beharangozta a nyomozás várható kudarcát.

Ma újabb tanu jelentkezett, aki elmondta, hogy a merénylet után néhány perccel a Rákóczi-vendéglőben a tulajdonos elmondta az esetet egy ott tartózkodó idegen állam követségi tisztviselőjének, aki nem lepődött meg és kijelentette, hogy ők már délután négy órakor tudtak az esetről.

Új nyomon

A rendőrség letartóztatta Iványi-Fekete Józsefet, aki barátai előtt a robbanást megelőző napokon említette, hogy a közeli napokban Budapesten ériasi dolgok fognak történni. A robbanást követő órákban barátai előtt úgy nyilatkozott, hogy az elpusztult és megsebesült emberek megérdemelt büntetésüket vették el. Iványi szembesítették a klubhelyiség több emberével. Minthogy vallomásaiban sok ingadozó momentum merült fel, a rendőrség őrizetben tartja.

A rendőrség a tegnapi nap folyamán kihallgatta Rassayt és Sándor Pál volt nemzetgyűlési képviselőket, akik azonban lényeges vallomást nem tudtak tenni.

A temetés

Az áldozatok temetése imponáns külsőségek között történt. Klebelsberg belügyminiszter koszorút tett a sirra a kormány nevében. Bethlen elutazott már a genuai konferenciára és ezért nem vehetett részt a temetésben. A rendőrség nagyarányú intézkedést tett, hogy minden esetleges incidens elejét vegye. Az utvonalon az üzletek zárva voltak, a házakon gyászlobogók. Az ellenzéki vezérek testületileg megjelentek a temetésben. A tözsde megnyitását a temetés miatt a déli órára helyezték át.

A székesfővárosi közgyűlésen a napirend előtt Sipőcz polgármester elparancsolt a demokraták elleni merénylet áldozatait és reményének adott kifejezést, hogy a rendőrségnek sikerülni fog a tetteseket kézrekeríteni és a bűnösök elnyerik méltó büntetésüket.

már nem bírt felrepülni. A repülőgép ezután még hosszabb ideig tartotta magát a vizen, az utasok közül időközben ketten megfultak, végül az egész alkotmány alámerült és csak a pilóta menekült meg a haláltól.

Robert Moore egy petróleumszállító hajón Franciaországba került és itt a következőképpen beszélt el a hydroplán katasztrófájáról:

„Víz repülőgépem propellere Bimini-től tizenöt kilométernyire tört el. Amikor a törést észrevettem, a motor sebességét megnöveltem és abba az irányba, amelyben épen voltam és amelyben propeller használat nélkül továbbmehettem, segítséget igyekeztem keresni. Látésvemmel egy ismerős halászhajót fedeztem fel, ennek a fedélzetén azonban épen valami vig mulatság volt, úgy, hogy sem intéseinkre, sem kiabálásunkra nem lettek figyelmesek. Eközben mindig több víz tödült be a repedésen. A motor járását kénytelen voltam meglassítani és most már mindannyiunknak, egész erőnkkel, azon kellett törekednünk, hogy a vizet eltávolítsuk, a repedést betöm-

juk és ezzel a hajót az elsülyedéstől megmentjük. A víz beáradását egyideig úgy akadályoztam meg, hogy vastag pilóta-bundámat a repedéshez szoritottam. De nemsokára a tenger habozni kezdett és a hullámok olyan erővel tödultak a hajótesthez, hogy a víz beömlését jóideig nem tudtuk megállítani. Két utas, két férfi elmerült az áradatban. A többi három utas, két nő és egy férfi, a hydroplán orránál keresett menedéket a hullámok ellen. Az eltűntek után néhányszor alábuktam a vízbe, de nem lehetett megtalálni őket. A két elmerült férfi az életben maradt két nőnek volt a férje.

Ez a két nő, másnap, az éhségtől és a kimerültségtől meghalt. Halálukig mosolyogni próbáltak, hogy el ne vegyék kedvemet megmentésük megkísérlésétől. Sohasem fogom elfelejteni ezt a mosolyt. A tenger lecsillapodott és mi még mindig tartottuk magunkat. Már csak ketten voltunk életben. És én egy másik férfi. Felváltva örködtünk a repedésnél és szivattyúztuk ki a betódult vizet. Ha hajó jött volna felénk, talán mindakettő megmenekültünk volna. De ezen a második napon sem ígérkezett semmi segítség. Harmincnap (életműszereinket már az első nap elsodorták a hullámok) egyetlen életben maradt utasom is érezte, hogy nem bírja tovább erővel és meg fog halni. Volt nála, a nadrágja zsebében, kétezer dollár, ezt át akarta adni nekem, hogy legyen az enyém. Amerikában lévő barátaim tudták, mennyi pénz volt nálam, amikor elhagytuk Miami-t (ennél a községnél szálltuk fel az amerikai parton) nem bírnék szemükbe nézni, ha, azután hogy utasaim a tengerbe veszttek, több pénzzel térnék vissza, mint amennyivel elindultam. Megfogtam a nadrágot és a kétezer dollárral együtt bedobtam a hullámokba. Utasom, egyetlen élő társam a szerencsétlenségben, még ezen a napon meghalt.

Ezután mentőkötelet csavartam a derekam köré, hogy, ha a hydroplánt el kell majd hagynom, fenn tudjam tartani magam a vizen. Ekkor már három nap óta nem ettem. El voltam nagyon gyengülve és szükségét éreztem annak, hogy valamit rájajak. Körmeimet vettem a számba és a száru rágásától és a kiszívott vértől kissé magamhoz tértem. Valamelyik elmenekült utas lábáról egy cipőt vetett fel a víz a hydroplán párkánya mellett. Kihalásztam és azt is megrágtam. Nemsokára hajókat láttam feltűnni. Elég közel voltak, úgy, hogy a nevüket is láthattam. De torkom annyira kiszáradt, hogy nem voltam képes kiáltani nekik. A negyedik nap hajnalán egy petróleumhajó vett fel.

Moore pilóta a háboru alatt Európában volt és a francia harctéren teljesített felderítő szolgálatot.

Paul Lévy

Glasner Móse főrabbi Kolozsvárra érkezett. Ma délután félöt órakor Glasner Móse főrabbi németországi propaganda utjáról Kolozsvárra érkezett, ahol barátjai és tisztelői várták a vonatnál. Az ősz tudós a nagy és fáradságos ut ellenére friss egészségben jött meg. Utolsó szereplése kedden, Bécsben volt, ahol hatalmas zsidó tömegek előtt beszélt. A gyűlést Friedmann rabbi, a nagy szadagorai Friedmann-család egyik tagja nyitotta meg. Dr. Chajesz, volt firenzei egyetemi tanár, a bécsiek főrabbija is köszöntötte Glasner Móst, mint korunk kimagasló gaonját. Németországban először Berlinben tartott előadásokat. Itt nyolc ízben beszélt, részint templomban, részint népgyűlésen. Kölnben háromszor, Frankfurtban is háromszor, Hamburgban, Boroszlóban, Lipcsében is három három ízben tartott, mindenütt zsufolt házak előtt, előadásokat a zsidó ujjáépítéséről és a zsidó vallásos rétegeknek az ujjáépítés körüli munkájáról.

Berlin, nyos okbó keblésébe meg nem ják tartan ujjáéledés Keron Ha hogy közp megvalósít magánváll ban a gaz A magán ezek az u kozzák a vonatkozá lami mon lenek, ah len, ahol ambúció. l lki kellé lem és az

Az érv egyebek burkolt k teljesítés dások. A kereste ne létét, tudj jeszód go soha nem kozás főb lentét a k csak azok gondolat esoskodnn Amerikáv hangoztat dóság haj venni az csak a Minthogy így akarja Nem l ket az érv

A Ken teljes erő befejeződ részében, akció mo vinában: A rossz v is szivve Hajjeszód építési A Amerikáb zsidó mu utján. An esinálják ez akció vállalkozó a Paleszt eddig is járt az A Ez a társ ezidőszeri eddig is létesített

The Urb pénzintéze latot. 1921 diken az pany” a newyorki rendeztek hogy a gukat Pá telhető er lalatoikai nokat, az deketek nyomtato résztvevő lazva va gek, ame gyümöles mint bár akár Eur

Azonb nagyon j ket mond

„Igaz fektetés vállalkozó egy nagy tesített a szervezat vezi ezt velési int

Kolozs, Szilágy, Szolnok-Doboka, Beszterce és Torda-Aranyos megyékben sékelakció április 9-től 22-ig!

Az Ujjáépítési Alap és a magánvállalkozás

Amerikai vállalkozók a Keren Hajjeszódért

Az Uj Kelet tudósítójától

Berlin, márc. 20. Azok, akik bizonyos okból, legtöbbször persze szükségéből, önzésből vagy az ügy meg nem értése ürügyével távol akarják tartani magukat a zsidó nemzeti ujjáépítés legrealisabb tényezőjétől, a Keren Hajjeszód-tól, azzal érvelnek, hogy közpénzeket nem sikerül úgy megvalósítani az ujjáépítést, mintha magánvállalkozás vezetné Palesztinában a gazdasági élet ujjászervezését. A magánvállalkozások — mondják ezek az urak — mindig jobban foznak a gazdasági életet ez és ezer vonatkozásaiban, mint például az állami monopoliomok, amelyek tehetetlenek, ahol a kezdeményezés ötletében, ahol nincs verseny, ott nincs ambíció, onnan hiányoznak azok a lelki kellek is, amik a kereskedelem és az ipar haladásának főkéllékei.

Az érvelések tetszetősek, de nem egyebek, mint az igazság mezébe burkolt kicsinykedő, a kötelesség-tesítés alól kibujni akaró okoskodások. Aki önmagába mélyedt, aki kereste nemzeti mozgalmunk mibenlétét, tudja, hogy akik a Keren Hajjeszód gondolatát valóságáá érlelték, soha nem gondoltak a magánvállalkozás fölöslegessé tételén. Nincs ellentét a kettő között, nem is lehet, csak azok számára, akik a zsidó gondolat megtestesítése ellen gánescskodnak. Ezek az urak mindig Amerikával hozakodnak elő és azt hangoztatják, hogy az amerikai zsidóság hajlandó nagymértékben résztvenni az ujjáépítési munkájában, de csak a magánvállalkozás alapján. Minthogy pedig az amerikaiak is így akarják, tehát ez az igazság.

Nem lesz nehéz megcáfolni ezeket az érveket.

A Keren Hajjeszód-akció ma már teljes erővel megindult, sokhelyütt befejeződött. Románia egyik ország-részében, Beszarábiában is. A másik akció most van folyamatban Bukovinában: ez is jó reményekkel bíztat. A rossz valutájú országok zsidósága is szívvel-lélekkel dolgozik a Keren Hajjeszód méltó sikerén. Az Ujjáépítési Alap tehát Európában és Amerikában egyaránt népszerű, a zsidó munka pedig megy a maga útján. Amerikában a nemzet vezérei csinálják a gyűjtési akcióit és épen ez akció nyomán az amerikai magánvállalkozás olyan érdeklődést mutat a Palesztina-munka iránt, amilyen eddig nem volt még. Itt van mindjárt az American Palestine Company. Ez a társaság, amelynek alapítója és elnöke az amerikai S. Banderly, eddig is két nagyszabású vállalatot létesített Palesztinában. Elsősorban a "The Urban Mortgage Bank" című pénzintézetet és egy ipari hitelvállalatot. 1921 december tizenkilencedikén az "American Palestine Company" alapítói és részvényesei a newyorki Hotel Astorban bankettet rendeztek, amelyen elhatározták, hogy a részvényesek kötelezik magukat Palesztinában minden tőlük telhető erővel ipari és pénzügyi vállalatokai létrehozni, leginkább olyanokat, amelyek a mezőgazdasági érdekeket istápolják. A banketten nyomatott emlékiratot adtak át a résztvevőknek, amelyben körvonalazva vannak a gazdasági lehetőségek, amelyek révén úgy lehet majd gyümölcsöztetni a befektetett tőkét, mint bármelyik más vállalkozásban, akár Európában, akár Amerikában.

Azonban az emlékiratnak egy nagyon jellemző kitétele van. Ezeket mondja:

"Igaz ugyan, hogy hasznos befektetés minden palesztinai magánvállalkozás, de az ország elsősorban egy nagyszabású adományokból létesített alapot követel. A cionista szervezet Keren Hajjeszódnak nevezi ezt az alapot. Szükség van nevelési intézetekre, egészségügyi szociális intézményekre, a bevándorlók kezdő segélyezésére, fásításra, gyarmatosok támogatására és egy nagy egyetem fölállítására. Ha ez megvan, akkor a magánvállalkozás győnyörüen virágozhat."

Nyilvánvaló ebből, hogy a Keren Hajjeszód és a magánvállalkozások között összefüggés van, hogy egyik a másikra rá van utalva.

Nyilvánvaló ebből, hogy a Keren Hajjeszód és a magánvállalkozások között összefüggés van, hogy egyik a másikra rá van utalva.

A beteg Gorkijnál

Az Uj Kelet munkatársát fogadta a világhírű orosz író

Az Uj Kelet berlini munkatársától

St.-Blasien, márc. vége. Ahogy most itt ül velem szemben és beleálmódzik a szamovár oroszos hangulatu gőzébe, egy perere a régi Gorkijt látom magam előtt. Azt, akit a moszkvai koesma félszeg, teázó forradalmárai között négy és félszázéve láttam meg először. Akkor is, ezzel a változatlan nyugalommal ült, mintha magának, magában ülve, kevés szót szólt, ritkán ragadta el a temperamentuma. Most sem szívesen eszéri be szóra a gondolatát. Hallgatja, izleli a kérdések bizonytalan hangformáit és néha — szinte a benne élő orosz muzsik gépiességével — ismétli a szláv „igent."

Da. Igen. Gorkij nem szívesen cáfol, aligha tudna tagadni és sohasem tér ki a sürgető kíváncsiság elől.

— Hogy megbántam-e, amiért Oroszországban maradtam? Látja, ez is európai kérdés. Engem nem országok és népek választanak el a magam igazától, nem emberi betürrakta hidakat építke a mások után törekvő nagy áradaton... Én dolgozom. Értsék meg végre: dolgozni is lehet.

Dolgozni is... Gorkijnak minden bizonnal lehet, hiszen a „nagy áradat" más áhitattal könyörögte ki a sorstól husz keserves esztendőn át. A nagy áradat eljött és magával sodorta.

— Még ma is úgy látja-e az orosz sorsot, mint akkor? — szakad ki belőlünk félve a boneoló lelketlenség kíváncsi kérdése.

— Igen. Ma is. És olyan egyszerű ezt megérteni. Talán nem is látom az orosz sorsot, nem is figyelhetem magamra hagyott gondossággal... Érzem, magamban érzem azt, aminek be kellett következnie...

A teáscsésze megint lecsöndesíti. Idegesen huzza végig a kezét borotvált, „európaisodott" arcán. Ránézek, gondolatot simit el. Gorkij Maxim erősen öregedik.

— Igen... — mondja mintegy magának — lapom... Az „Uj Élet". Az bizony megsünt. Nem csináltam tovább. Úgy éreztem, hogy szép újság volt. Képzelve csak: Uj élet... A címe talán tuloz. „Élet", ez volna az igazi értelme.

Csendes szóval folytatja...

— Az élet... Látja ma is, amikor betegem, törekeny testtel szívom magamba a Schwarzwald idegen levegőjét, ma is csak úgy szeretem azt az életet, amit a munkámmal és az érzéseimmel építettem ki magamnak... Életépítés...

Ránézek ezt mondja:

— Igen. Ezt a kifejezést én lop-tam be az orosz gondolkodás nyelvéből. És most látom, hogy igazán megvolt az értelme. Az irodalom és a gondolkodók — ne mondja, hogy „filozófusok" — munkássága csak akkor ér célt, ha nincs meg benne a rombolás hangulata. Bennem fel-lázadt a szó, amikor Dosztojevszkij Karamázovait színpadra hurcolták, nekem nem az ő beteg, degenerált levegőjük kell. Szépek, érdekesek, de karamázovos levegőbe ma sem építhetünk, legföljebb kártyavárakat.

Elhallgat egy pillanatra, aztán így szól:

— Mennyit dolgozott az éhes, agyontépett, Európászerte gyűlölt Oroszország! Hoztam magammal mutatónak (Itt gyerekes büszkeséggel csillant föl a szeme.)

— Bechterev professzor, ismeri? Tovább lát, mint a német pszichológusok. Majd meglátja, hogy fognak hozzáöszölneni az egykori freudisták.

nyörüen virágozhat."

Nyilvánvaló ebből, hogy a Keren Hajjeszód és a magánvállalkozások között összefüggés van, hogy egyik a másikra rá van utalva.

Épít. Egészséget ad. Uj nevek is akadnak. Nem maradtunk el. Ismerjük Einstein, ma már van olyan elmünk, aki tovább dolgozik az ő életén.

— A bécsi professzor, Steinach érdekes munkát végezhet. Istenem, hiszen ha a testünk hajlékony marad, nem nyomhatunk össze a kicsinyes életünk keretét.

Eltalálja, mit akarok kérdezni.

— Nem sokat dolgoztam azóta. Ami mondani valóm volt, megmond-tam. Az érzéseim tovább élnek és követelik a jussukat. Németül jelent meg az új könyvem: „Az egyéniség rombolása." Olvassák itt az emberek?

Kis esend. Majd megszólal újra.

— A német. Csodálatos munkás-nép. Őket nem lehet agyonütni. Nem az én vérmérsékletem kedvére valók, de van sok gondolatom, amit nekik kellene először megszívlelniök... Hauptmannat nagyon megszerettem. Ember volt, nem politizált, amikor éhes milliókról volt szó.

Szomorú mosolyba torzul a szája. Mintha egy kissé idegesebben feszkelődne a helyén:

— Most bizonyára Gaupmannat is gyűlölik. (Igy mondja oroszosan: Gaupmann.)... Mindenkit, aki segíteni akar a nyomorult éhező paraszton. Engem egy német lap proletár-milliomosnak, vagy milliomos proletárnak nevezett... Pedig most is csak rossz német pénz adnak a könyveimért.

Iszik egy korty teát:

— A színház? Lássuk, még erről is tudunk. Georg Kaiser, Kornfeld, Werfel, mind-mind áttelepültek Moszkvába, Pétervárra... Itt nem lát-tam színházat Pihennem kell. Moziba jártam, annyi berlini barátaim elől kellett bujkálnom.

Gorkij Maxim — Németország — mozi. Furesa háromsága került így össze a túléledő Keletnek és Nyugat-nak. Gorkij nem mosolyog rajta. Mindenben a természetes fejlődés eredményét látja. Az életet, amelyben olyan vakon bízik.

A szamovár egyre ontja a páras meleget. És Gorkij belemelegszik a gondolataiba. Nem politizál. Csak egy-egy szavában kísért a régi forradalmár hite.

— Magyarország... mennyi erő, mennyi tehetség. Nagy lendülettel formáltak át az ősi forradalmárok... így látom, így érzem.

Az őszi forradalom... El kell mondanom, hogy mi volt akkor, az őszi-rózsás nekilendülés napjaiban... A később történetről már mások meséltek neki... Hallgat. Rázza a fejét.

— Igen, emberek álltak a hegy-tetőn és kinyújtották a kezüket valami szép után, amit nem láttak és amiről nem tudtak. De érezték. Érezték, hogy az élet szép lesz, ahogy ők formálják. Talán az 1905-ös év oroszaival egytestvérek.

Elkomorodik.

— De a mi akarásunkat már akkor vérfőjötték, — mondja és elhallgat.

Bucszom Gorkijtól. És nem merek neki igazat mondani. Ő csak hadd lássa szépen, erősnek Magyarországot. Hiszen csak az őszi rózsákra gondolt... A blasieni szanatórium kapujából még egyszer vizszatekintek. A második emelet egyik ablakában ott látom a legemberibb orosz művészt. A szamovár gőzébe temetkezik. Pihen.

Faladi Iván

Bérlők tüntetése a lakbérleti törvény ellen

Küldöttség Florescu igazságügyminiszternél és Bratianu Vintilánál

Az Uj Kelet tudósítójától

Néhány nap előtt megirtuk, hogy a kormány hosszú vajadás után végre elkészítette a lakbérleti törvényt. Azt is megirtuk, hogy a törvényt készítő bizottság igyekezett szociális szempontokat is szem előtt tartani és a lakbérre vonatkozólag úgy döntött, hogy az 1916 évi bérek háromszorosára emelhetők. Ez a pont tényleg megértő és a dolgozó emberek helyzetét méltányoló rendelkezés volt.

Azonban nem sokáig tarthatott a meglepés. Tegnapra kiderült, hogy kissé korai volt az öröm, mert a kormány eltérőleg az eredeti javaslatról, úgy döntött, hogy a bérek nem az 1916, hanem az 1919 évi bérek háromszorosára emelhetők. Ez pedig különbség. Olyan nagy különbség, hogy egyes családoknál végzetes is lehet, mert az 1919 éves bérek már olyan borribilisek voltak, hogy azoknak háromszorosát fizetni szerényebb jövedelmű embernek lehetetlen.

A bukaresti bérlők nem akarnak beletörödni ebbe a rendelkezésbe és tüntető felvonulást rendeztek. Jogos elkeseredésük olyan hangokat váltott ki, hogy jónak látták a csendőrség közbe lépését igénybe venni. Részletes tudósításunk különben az alábbi:

A lakbérleti törvény tudvalólag a béreket az eredeti javaslatból eltérően az 1919. évben fizetett bérek háromszorosában állapítja meg. A kormány ezen rendelkezése a bérlők körében nagy lehangoltságot keltett és tegnap küldöttségileg kérték Florescu igazságügyminisztertől a rendelet megváltoztatását. Florescu azonban kijelentette, hogy a már kész javaslaton nem áll módjában változtatni, de a kamarában esetleg erre is sor fog kerülni. A bérlőket nem elégítette ki az igazságügyminiszter válasza és ma népes értekezleten tiltakoztak a javaslat ellen.

Ma délutánra értekeztetve hívták össze a bérlőket, akik hosszabb tanácskozás után randekbe sorakozva a szenátus elé mentek, hogy memorandumba foglalt kívánásaikat az igazságügyminiszternek átnyujtsák.

Egy küldöttség ment be a szenátus termébe Florescuhoz, aki azonban csak később érkezett a terembe és így a várakozó tömeg türelmetlenül behatolt a szenátus folyosójára.

Florescu nem akarván a küldöttséggel tárgyalni, nagy lármát emelt és a csendőrségnek kellett közbelépnie, hogy az egybegyűlt tömeget szétker-gesse.

A bérlők küldöttsége a szenátusból a kamarába ment. Utközben a kereskedő-bérlőket felszólították, hogy csatlakozzanak hozzájuk és bezárva üzleteiket, vonuljanak a parlament elé. Az egész utvonalon sorra bezárultak az üzletek, a kamara előtt a rendőrprefektus eléjük ment s kérte, ne bontsák meg a rendet, mert ez súlyos következményekkel járna. A tüntetők a legnagyobb rendben, minden incidens nélkül vonultak fel a kamarához, hol Orleans elnök fogadta őket. A kamara elnöke átvette a memorandumot és közölte a küldöttséggel, hogy kiosztja a képviselők között. A folyosón fogadta a küldöttséget Bratianu Vintila pénzügyminiszter is és megígérte, hogy a törvényjavaslaton némi módosításokat fog eszközölni. Kötelező ígéretet nem tett. A bérlők ma este 8 órakor újból gyűlést fognak tartani.

Lloyd George puhítja Poincarét

Párisból táviratozzák: Poincaré vonakodik részt venni a génuai konferencián. Lloyd George má Párisba érkezik, találkozik Poincaréval, Franciaország miniszterelnökével és rá igyekszik beszélni öt terve megvalósítására és megkísérli kiegyenlíteni a Franciaország és Anglia között felmerült vitás ügyeket.

1922. április 8

az elsúlyedéstől beáradását egy-tam meg, hogy nat a repedéshez sokára a tenger a hullámok olyan ajótesthez, hogy deig nem tudtuk s, két férfi elme-A többi három A férfi, a hydro-ett menedéket a eltiúntek után a vízbe, de álni őket. A két ben maradt két

nap, az éhség-öl, meghalt. Ha- próbálták, hogy met megmenté-Sohasem fogom olyt. A tenger még mindig tar- csak ketten én egy másik tünk a repedés-ki a betódult volna felénk, megmenekültünk második napon mmi segítség- ereinket már az a hullámok) radt utasom is a tovább erő- lni. Volt nála, kétezer dollár, kem, hogy le-merikában lévő nyit pénz volt agytuk Miami szálltuk fel az m bírnék sze- tán hogy uta- tek, több pénz- t amennyivel m a nadragot együtt bedob- tasm, egyetlen encsétlenségben, meghalt...

et esnavartam a ha a hydroplánt a, fenn tudjam n. Ekkor már ettem. El vol- e és szükségét valamit rájgak. számba és, a kiszívott vér- rtem. Valame- ábráról egy ei- hydroplán pár- sztam és azt is ra hajókat lát- tel voltok, ugy, láthattam. De adt, hogy nem nekik. A ne- egy petróleum-

oru alatt Euró- ncia harcátéren gálátot.

Paul Lévy

főrabbi Ko- a délután fölöt főrabbi német- járól Kolozs- arátjai és tisz- . Az ősz tu- gos ut ellenére meg Utolsó ben volt, ahol k előtt beszélt. rabbi, a nagy család egyik Dr. Chajesz, nár, a bécsiék ötte Glasner magasló gáon- ször Berlin- itt nyole iz- templomban, Kölnben há- is háromszor, ban, Lipcsé- izben tartott, k előtt, elő- pítésről és a nek az ujjá- l.

22-ig!

Eltemették Károlyt

Aki öngyilkos lett a király halála feletti bánatában

Az Uj Kelet tudósítójától

Funchalból jelentik: Károly exkirály temetése ma végbement. Az exkirályt egyenruhában temették el. A volt monarchia összes színeiből készült lepel borította holttestét. A Havas-ügnökség jelentése szerint Károly szívét egy ezüst ládikóba helyezték el. Horthy Nagy Pál tábornok képviselte a temetésen.

A budapesti királyi kuria Thöry Gusztáv elnöklésével rendkívüli ülésen foglalkozott a gyászsal. A györi 19. gyalogezred, amely Károly király nevét viseli, részvétáviratot intézett Zitához. Ma érkezett meg Funchalba Ferdinánd román király Zitának címzett részvétávirata. Ferdinánd király ávirata rendkívül jóhatást gyakorolt.

Andrássy és Apponyi grófok áviratokat kaptak Zitától, amely így hangzik:

„Kedves Andrássy és Apponyi! Magyarország minden részéből a részvét és hódolat megnyilvánulását jelentik nekünk. A megboldogult király utolsó lehetőséig szerette népét. Úgy a magam, mint a fiatal király nevében megkérem, hogy nyilvánítsa köszönetünket mindazoknak, kik édesapjához hűséggel viselkedtek.”

A „Matin” jelentés szerint Károly exkirály volt egy naplója, melyet ezeltől két hónappal írt a feljegyzések Zitánál vannak. Ez intézkedik Károly végrendeletéről is. Jó forrásból vett értesülés szerint a budaörsi csatáról és az azt követő száműzetéséről Károly exkirály pontos feljegyzéseket készített, a tárgyi eseményeken kívül pedig számot adott magának saját impresszióiról is. Ezek a feljegyzések néhány nap múlva nyilvánosságra kerülnek és ki fog derülni belőlük Károly minden olyan rendelkezése, amely környezetét halála utánra kötelezi. Ezek a feljegyzések bizonyára utmutatásul fognak szolgálni a magyar legitimitásnak is.

Insbruckból jelentik, hogy báró Pickel Wittenberg, Károly király halála feletti bánatában öngyilkosságot követett el.

Rendelet

a magyarországi vállalatok romániai fiókjairól és érdekeltségeiről

Csak kereskedelemügyi miniszteri engedéllyel lehet új fiókokat létesíteni

Az Uj Kelet bukaresti munkatársától

Bukarest, ápr. 7. A magyarországi vállalatok erdélyi fiókjainak és érdekeltségeinek nacionalizálására vonatkozólag a kereskedelem- és iparügyi minisztérium a napokban rendeletet adott ki, amelyben a következőkről intézkedik:

1. A pénzügyminisztérium a jövőben nem fog engedélyt adni arra, hogy magyarországi vállalatok Romániában fiókot, érdekeltséget létesítsenek vagy pedig meglévő fiókok és érdekeltségek alapítóját fölemeljék. Ilyen engedélyeket ezentúl kizárólag a kereskedelem- és iparügyi minisztérium adhat ki a következő feltétel alatt:

2. A kereskedelem- és iparügyi minisztérium kebelében bizottság létesül, amelynek az lesz a feladata, hogy magyarországi vállalatoknak romániai fiókok, érdekeltségek létesítésére vagy meglévő fiókjaink és érdekeltségeik tőkájének felemelésére vonatkozó kérvényeit megvizsgálja és engedélyezésük vagy elutasításuk felett határozzon.

3. Az igazságügyminisztérium utasítani fogja Orománia összes törvényszékeit, hogy magyar vállalatok fiókjait és érdekeltségeit iránt benyújtott iratait és alapszabályait mindaddig ne fogadják el és cégeiket ne jegyezzék be, amíg a kereskedelem- és iparügyi minisztérium erre engedélyt nem ad. Ez a rendelkezés a csatolt területekre is vonatkozik.

B. A.

HIREK

— **Gorkij interju az Uj Keletben.** Az Uj Kelet mai számának szenzációja berlini munkatársunk beszélgetése Maxim Gorkijjal, a világhírű orosz íróval. Gorkij december óta Németországban tartózkodik, ahová gyógykezelése végett utazott. A nagy író egy schwarzwaldi kisváros St. Blasien szanatóriumában üdül. Mindmostanig valóságosan megközelíthetetlen volt a sajtó számára, hiába próbálták megkönyörnyékezni a nagy világslapok tudósítói, nem nyilatkozott senkinek. Az Uj Kelet berlini munkatársa, Faludi Iván, aki többévi orosz fogságban tökéletesen megtanult oroszul, levélben kért engedélyt Gorkijtól, hogy meglátogathassa. Az engedélyt megkapta: az eredmény ez a mai Gorkij-interju.

— **A borosjenői választás az ügyesség előtt.** Aradról jelentik: Az aradi ügyességhez rendkívül érdekes feljelentés érkezett Goldis László ismert nemzetipárti politikusától. A feljelentés a borosjenői választásokra vonatkozik, ahol Goldis tudvalevőleg kibukott Vaitoiann belügyminiszterrel szemben. Ugyanis a sikulai, termői, bóksegi és somoskesi választók egy küldöttséget kereste fel Goldist és egy nyilatkozatot adtak át neki, amelyben kinyilatkozták, hogy a választások alkalmával Goldisra szavaztak, de a választási elnök a választás eredményét Vaitoiann javára meghamisította. A borosjenőiek nyilatkozata szerint 3068 szavazatot adtak le Goldisnak és 2529-et Vaitoiannak és ennek ellenére a választási elnök az eredményt olyképp hirdette ki, hogy Vaitoiann 3443 szavazatot kapott Goldis László 2144 szavazatával szemben. Ugyancsak a borosjenőiek eimondják az átadott nyilatkozatban, hogy a választás első napján az urnákat a templom pécsettjével lepecsételték, de Tuciu választási elnök éjjel levette a templom pécsettjét és a községi pécsettrel ragasztotta le. A községi pécsettét egyedül tette az urnára. Kiküldte a tereméből a bizalmiférfiakat és egyedül maradvra a teremben, két óráig dolgozott az urna lepecsételésén. Goldis ismeretlen tetteinek ellen tett feljelentést és kéri, hogy tanuként hallgassák ki Vaitoiann belügyminisztert, a választási elnököt, a főszolgabíró és a bizalmiférfiakat. Goldis feljelentése kinos megépepetést kellett. Az ügyesség a logszigorubb vizsgálat megindítását helyezte kilátásba.

— **A belügyi reszort új ideiglenes vezetőt kapott.** Nemrégiben megirtuk, hogy a kormány Tanasescu belügyi államtitkárát újra delegálta az erdélyi belügyi ügyek élére. Közben azonban Tanasescut megbízták a közigazgatási reformot kidolgozó bizottságban igen fontos ügyek irányítására. Minthogy ez a munka huzamosabb időt fog igénybevenni, a kormány a kolozsvári belügyi reszort élére Varar regátbéli közigazgatási inspektorát fogja kirendelni. Bukaresti lapjelentések hírül adják, hogy a kolozsvári belügyi vezérigazgatóságot feloszlatták. Ez a híradás kissé elkésett. Igaz, hogy akkor, amikor az egységesítő bizottság feloszlását a kormány tervehette, a többi kolozsvári reszortok átcsoportosítását, főként személyzet redukálását akarta végrehajtani. E cél mellett egy másik szándék is vezette a kormányt: saját pártbeli embereivel akarta betölteni az irányító állásokat. A radikális változás ellen azonban maguk az erdélyi liberálisok aggályaitak fejezték ki, mire a kormány eltért eredeti szándékától. Egyelőre a helyzet az, hogy a tisztviselők helyükön maradnak, az osztályok és a szolgálati beosztás is megmarad addig, amíg az új közigazgatási törvény az átcsoportosítást határidőhöz kötöttén nem fogja elrendelni.

— **Eltiltották Putzureanu lüdvészszérumának alkalmazását.** Bukarestből jelentik: A közegészségügyi államtitkár eltiltotta Putzureanu lüdvészszérumának alkalmazását, mert az eddigi kísérletek sikerteleneknek mutatkoztak, sőt tudvalevőleg nagymérvű halálozási arányt mutatnak fel.

— **A bukovinai zsidók politikai vacsorája.** Bukarestből jelentik: Dr. Straucher zsidó nemzeti képviselő tiszteletére vacsorát tartottak, melyen több felköszöntőben méltatták Strauchernek a zsidóügy terén kifejtett másfél évtizedes munkálkodását. Dr. Straucher válaszában rámutatott a bukovinai zsidóság fejlettebb nemzeti öntudatára, mely most is képviselővel bír a román kamarában. Ezzel szemben a regát zsidóságának egyetlen képviselője van.

— **A Sfatul elnöksége az egyes szakmák záróra-értekezletét követő ülést tüzte ki:** A papír, könyv, írószakma szombaton délután 3 órakor, a rőfös és általában textil szakma szombaton este 8 órakor, rövidáru, divat, kalap szakma vasárnap délelőtt 10 órakor. Órás, ékszerész szakma vasárnap délelőtt 11 órakor. Droguafesték szakmák vasárnap délelőtt 12 órakor. Vés és edény szakma hétfőn délután 3 órakor. Disznimáru, régiség szakma hétfőn délután 4 órakor. Cipőszakma kedden délután 3 órakor. Készruha szakma kedden délután 4 órakor. Bőrszakma kedden délután 5 órakor. Porcellán és üveg szakma kedden délután 5 órakor. Az ügy nagyfotossága és sürgőssége megkívánja minden érdekelt feltétlen és pontos megjelenését.

— **Fizetésemelést kértek a postások.** Bukarestből jelentik: A postatisztviselők ma megjelentek a pénzügyminiszter előtt, akitől a postai tarifák újabb 20 százalékkal való felemelését kérték, amely a postai alkalmazottak fizetésének emelésére szolgálna.

— **A lakásépítő részvénytársaság gyűlése.** Tegnap délután 5 órakor a kolozsvári pénztintézetek, gyárak és köztestületek részvételével anket volt a lakásépítő részvénytársaság megalakítása ügyében. Többek közt felszólalt Jahoda A. Károly, aki a kormány és a város kedvezményeit ismertette. Farkas Mózes ellene van a kényszerjegyzések kéri, hogy elengedhetetlenül szükséges ahhoz, hogy egy rentábilis vállalathoz a magyotke érdemileg hozzájárulhasson. Ez értelemben beszélt Bontescu bankigazgató is. Az anket végeleges eredményét holnapi számunkban fogjuk ismertetni.

— **Sülyedni fog a márka.** Berlinből jelentik: Az utolsó hét lefolyása alatt a német birodalmi bank 7766 millió márkát adott ki, amelynek túlnyomó részét fizetésekre fordították. Ez az újabb kibocsátás a márka jelentékeny sülyedését fogja előidézni.

— **Felemelték a német árutarifát.** Bukaresti munkatársunk jelenti: A Schenker-cég berlini értesülése szerint a németországi árutarifát a februári díjzabás hetven százalékkal felemelték.

— **A „Benszüllött Zsidók Ligája” emlékiratot nyújtott át a belügyminiszternek.** Bukarestből jelentik: Dr. Fildermann ma emlékiratot nyújtott át Florescu igazságügyi miniszternek, amelyben a „Benszüllött Zsidók Ligája” nevében kéri, hogy a békeszerződés I. szakaszában foglalt kedvezményeket fokozatosan terjesszék ki a még polgárjogot nem nyert zsidókra is. Florescu igazságügyi miniszter megígérte a kérés teljesítését.

— **Kikötőmunkások és hajótulajdonosok konfliktusa.** Brailából jelentik: A kikötőmunkások és hajótulajdonosok között konfliktus támadt. A tárgyalások nem vezettek eredményre. Tegnap reggel a munkások delegátusai felkeresték Marzescu munkaügyi minisztert, aki azt ajánlotta, hogy újból vegyék fel a tárgyalások fonalát.

— **Ukrainai zsidó progromárvák elhelyezése.** Kisenevből jelentik: A nemzetközi vöröskereszt egyesület képviselője és a Joint kisenevi kirendeltségének vezetője között megállapodás történt, hogy az ukrainai menekültek árvái és olyan árvák, akiket menekülésként hoztak át Ukrajnából egész Románia területén elhelyeztesenek. Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség nemrégiben hivatalos értesítést kapott a testületektől, akik fölkéri az árvák minél kedvezőbb körülmények között való elhelyezésére. Az erre vonatkozó intézkedések már megtörténtek.

— **Dohánytermelés Palesztinában.** A palesztinai mezőgazdasági hivatal március havi jelentéséből megtudjuk, hogy eddig hatvanhárom palesztinai falu és kolónia kapott a kormánytól díjtalanul dohánymagvakat. A kormány a kedvező eredményekre való tekintettel elhatározta, hogy a jövőben is ingyen fog magvakat kiosztani a dohányültetvények fejlesztésére. A dohánymagvakat Főrokorországból és Szíriából hozzák ide és megfelelő használati utasítások kíséretében osztják ki a telepeseknek.

— **Elfogták a híres ukrán rablóvezért.** Buzauból jelentik: Tisau községben a csendőrség elfogta Machot, a híres ukrán rablóvezért, aki Bukarestből — aól rendőri felügyelet alatt állott, megszökött. Bekísérték Buzaubá és átadták a sziguranácának.

— **Szovjetországból visszavándorolnak a zsidók.** Kovnából jelentik: A litván zsidó nemzeti tanács megbízásából Makovszki bejárta Moszkva, Vitebek, Homel, Orsa és más városokat, hogy az otlévő zsidóság helyzetét tanulmányozza. A zsidók közül azok, akik orosz határállamok alattvalói voltak, vissza akarnak vándorolni régi otthonukba és e célból egy visszavándorlasi szervezetet létesítettek. A szovjetkormány a visszatelepítést elősegíti és Litvinov kijelentette, hogy a „Hias” ilyencélu mozgalmat mindenképpen támogatni fogja. A zsidó világsegélykonferenciának egy bizottsága megkapta az Oroszországha való bontazási engedélyt és ez is közreműködik majd a zsidók kivándorlása ügyében. A bizottságha beosztották dr. Leó Mocking és dr. Kleet.

— **A bécsi legitimitástak gyász.** Bécsből jelentik: Ma délelőtt a Szent István-dómban gyászmise volt Károly lelkiüdvéért, mely után a legitimitástak mintegy 10-15.000 főre felszaporodott tömege tüntetést rendezett, éltetve a császárságot és Ottó császárt. A menet a parlament elé vonult, ahol ép a pénzügyi bizottság tülésezett. A tüntetőket, akik a köztársaságot abucogolták, lovasrendőrök szórták szét. A tüntetők nagyrésze az osztrák arisztokrácia, a volt tisztikar és az udvari hivatalnoki kar tagjaiból állott.

— **Orvosi hír.** Dr. Septimiu Baritiu, a kiváló röntgenológus, bécsi tanulmányutjáról hazatérve, megkezdte röntgenvizsgálatait rendelőjében saját gépén. (Piata Unirei 7 szám.)

Tarbut Országos Zsidó Iskolaegyesület Rendeletkezési Lap

A „Tarbut” célja az erdélyi zsidóság kulturális és szociális intézmények létesítése, illetőleg fenntartása.

(Az előző szám folytatása.)

Pártoló tagok: Aftergut József Déva, Bann Elek, dr. Büchler, Dreikners Rózi. Ezra Zsidó Ifjak Egyesülete Alba-Julia, Farkas Salamon, Frank József, Freindlich Béla Szurdok, dr. Fehér Ferenc Carei-Mare, dr. Fehér Miklós Carei-Mare, Forgács Miklós, özv. Fröhlich Ábrahám Salva, Grünblatt Samu Gombos S., Hercz Henrik Petrozsény, Halász Andor Petrozsény, Herskovits Ernő Carei-Mare, Ignác Fülöp, Klein Lajos Marosvásárhely, Kasztner Mór Szászrégen, Király Márton, Kronovith Mór Carei-Mare, Kalafoni Gyula Carei-Mare, Klein Zoltán Carei-Mare, Lantmana Irén Baia-Mare, Luszitz Lajos, Liebermann Béla, Lebovits Legnann.

A katonai vita a franciá kamarában

Páris, április 7. (Rador.) A kamara mai ülésén a katonai szolgálat időtartamáról folytattak tanácskozásokat. A kamarához két indítványt nyújtottak be: Anterioru republikánus szocialista az egyévi, Assole pedig a 16 havi katonai szolgálatot javasolta. Maginot hadügyminiszter és Poincare hozzászóltak a javaslatokhoz és kérték a kamarát, hogy utasítsa el mindkét javaslatot, mert az országnak katonákra van szüksége, akkor amikor Németország 280.000 Reichswehr felett rendelkezik. Kérték, továbbra is tartassék fenn a 18 hónapos szolgálatot. A kamara mind a két javaslatot elutasította.

elés Palesztinái mezőgazdasági havi jelentéséből eddig hatvanhárom Kolónia kapott a kul dohánymagva- a kedvező ered- tekintettel elhatá- vóben is ingyen stani a dohány- sére. A dohány- zógból és Szairiá- megfelelő hasz- séretében osztják

es ukráru rabló- jelentik: Tisau rség elfogta Ma- rablóvezért, aki rendőri felügye- szókótt. Bekisér- ádták a sziguran-

országából vissza- lók. Kovnóból je- dó nemzeti tanács ki bejárta Moszkva, és más városokat, óság helyzetét ta- sídók közül azok, ok alattvalói voltak, orolni régi ottho- gy visszavándorlasi k. A szovjetkor- tást elősegíti és hogy a „Hias- mindenképen tá- sídó világségély- zottsága megkapta ló beutazási enge- működik majd a gyében. A bizott- s. Leó Mocking és

timisták gyásza. a délelőtti a Szent mise volt Károly tán a legitimisták főre felszaporodott dozott, éltette a esászárt. A menet onult, ahol ép a tilésezett. A tün- ársaságot abecgol- órták szét. A tün- osztrák arisztok- r és az udvari ból állott.

Septimiu Baritiu, bécsi tanulmány- megkezdte rünt- lőjében saját gé- szám.)

agos Zsidó resület

ési Alap

a az erdélyi zsidóság he- gáló intézmények létes- entartása.

folytatása.)

ergut József Déva, hieher, Dreikurs Ifjak Egyesülete Szalmon, Frank la Szurdak, dr. Mare, dr. Fehér rgács Miklós, özv. ra, Grünblatt Samu enrik Petrozsény, ény, Herskovits ác Fülöp, Klein Kasztner Mór ártón, Kronovith oni Gyula Carei- arei-Mare, Lant- , Lusztig Lajos, bovits Legmann.

a francia ban

(Rador) A ka- tonai szolgálat ak tanácskozá- két indítványt riau republiká- egyévi, Assole onai szolgálatot; adügyminiszter tak a javasla- kamarát, hogy avaslatot, mért kra van szük- Németország elett rendelkez- is tartásuk fenn otot. A kamara elutasította.

Meztelen örült az utcán

„Hagyjatok én gyilkolni akarok.”
„Nhi oltóval rohan a rendőrré.”
Beszéllitották az elmeegógyintézetbe

Az Uj Kelet tudósítójától

Megdöbbentően érdekes szemléletnek lehettek tanni a ma délelőtti órákban azok, akiket utjuk a Kossuth Lajos- utcába vezetett. Főképpen óra tájban a Kossuth Lajos utca 1. számú házból egy meztelen férfi rohant ki és kezeivel hadosászva, fogcsikorgatva, ordítózások közepette nekirohant egy villanypózná- rra. Az utcán járók rémülten látták a meztelen férfiut és megdöbbenve állot- tak meg. A meztelen fiatalember néhány pillanattig tántorgott az úttestől, melyet a villanypóznánál szerzett, aztán foko- zott dübvel az emberék felé rohant. Torkából hörgő hangok baggyantak ki és felemelt öklével egy hirtelen mene- külő nem tudó férfit megütött.

Ekkorra már hatalmas csoport ver- dött össze az utca sarkán, de a hado- naszó örült elől mindenki fejtevéstelen menekülni igyekezett. Néhány másod- percig tartott a pánik, aztán néhány férfi megértve a helyzetet, léncot ala- pított és igyekezett a meztelen örültet elfogni. Azonban nem bírták megköze- líteni és mindössze csak annyit értek el, hogy az örült lassan behárált abba a házba, ahonnan kirohant.

Többen utána mentek, ahol a ház- asszonytól azt a felvilágosítást kapták, hogy az éjszaka folyamán három fiatal- ember kopogtatott be hozzá és szállást kért. Ő, aki szállásadással rendszeresen foglalkozott, kiadta egy három ágyas szobáját a fiatalembereknek.

Már az éjszaka folyamán — mondotta az asszony — különös zajon- gást hallottam a szobából, de azt hit- tem, csupán veszekednek és ezért nem avakoztam be.

Elmondta aztán, hogy a dühöngő fiatalember kiállította a bejelentő lapot, ahol Brenner Ferenc máramaroszigeti mechanikusnak írta megát.

Közben telefonáltak az első körületi rendőrségre is, ahonnan Póp János körületi rendőrkapitány és két rendőr érkezett ki. Még a rendőrség megér- kezése előtt próbáltak behatolni az örült fiatalember szobájába, azonban sikertelenül. Ugylátszik az örült eltör- laszolta az ajtót. A rendőrség aztán felleszítette az ajtót és ekkor meglep- tészerűen a fiatalembert az ajtó előtt vívóállásban találták, egy oltóval a kezében. A rendőrök egy pillanattig megdöbbenve állottak meg, de gyorsan eszelekedni kellett, mert a szerencsétlen mechanikus rárohant az egyik rendőrré és csak az utolsó pillanatban akadályozhatták meg azt, hogy összeszurja. A két rendőr hosszú küzdelem után befogta a fiatalembert, aki közben ret- tenetesen ordított, értelmetlen ártiku- láttán hangon.

Csak néha hangzott egy értelmes szó, vagy mondat, mint például:

— Hagyjatok el... Én ölni akarok!

Vagy:

— Hol vannak... Mit akartok...!

Szégyen... szégyen...!

Mikor a rendőröknek sikerült ártal- talmatlanná tenni a fiatalembert, kocsit hozattak, néhány ruhadarabot adtak rá és beszéllitották az elmeegógyintézetbe. Ekkor érkezett meg a fiatalember két barátja. Rémulten hallották, hogy mi történt és elmondták, hogy a szeren- césélen mechanikuson már Máramar- szigeten is mutatkoztak az örütség je- lei és épen abból a célból hozták be, hogy itt megvizsgáltsák. Elmondták továbbá, hogy ezideig ilyen kitörésekre nem volt példa, csendesesen viselkedett és az örütség szímtomái mindössze a buskomorságban merültek ki. Eközben a rendőrségről ismételtlen megérkezett egy kapitány, akinek a fiatalemberek elmondták, hogy Brenner Ferenc a há- boru alatt mint tüzér telfesített szolgál- tatot a galiciai fronton. Innen légnyo- más következtében a kórházba került és azóta egy pillanattig se nyerte vissza fizikai és lelki épségét.

Családi körülményei is annyira szorongatták, hogy minden más külső behatás nélkül is elegendőek lettek volna arra, hogy egy gyenge idegzetű fiatalembert az örülsébe kergessenek.

A szerencsétlen mechanikus végze- tes rohama ugylátszik már az új folya- mán megkezdődött, mert a fiatalemberek állítása szerint már ekkor is lázas össze-visszaságban gyilkosságról, törrel és méregrel beszélt, majd egy asszony nevét emlegette, aki állítólag a nyakát szorongatta volna és segítségért kiáto- zott. Egy pillanattig azt hitték, lázalmá- ban beszél, aztán megdöbbenve látták, hogy a fiatalember felül az ágyban és kezével a falat kaparja.

Lloyd George dönti el a génuai konferencia sikerét

A valuta-kérdést nem fogják tudni megoldani

Berlinből jelentik: A német dele- gáció minden illúzió nélkül megy Génuába. Egy elsőkelő államférfiu, aki a delegációnak tagja, a „Neue Freie Presse” munkatársának a követ- kezőket mondotta: A génuai konfe- rencia sikere Lloyd Georgen múlik.

Ha az angol miniszterelnök ott határozottan kijelenti, hogy szükség van az eddigi politika alapos meg- változtatására, különben Európa da- rabokra zúlik, akkor a konferencia sikerre vezet.

De ha Lloyd George Génuában nem lesz ilyen határozott, ha kevésbé energikus politikát kö- vet, ebben az esetben Génuai minden eredmény nélkül végző- dik s a konferenciának nem lesz semilyen jelentősége.

Bécsből táviratozzák: Az osztrák külügyminisztérium tegnap délután meghívta a bécsi napilapok főszer- kesztőit és a külföldi sajtó bécsi képviselőit, hogy őket a génuai konfe- renciairól, illetőleg az azzal kapcsola- tos ügyekről tájékoztassa. A sajtó- értekezleten dr. Schüller külügyi osztályfőnök tartott részletes előadást.

— A génuai konferencia — mon- dotta — minden előző konferenciától azonban abban különbözik, hogy ezen első ízben vesznek részt az összes európai államok és pedig vezető állam- férfiak útján. Az ott hozandó határo- zatok tehát sokkal fontosabbak lesznek, mint azok, amelyek az eddigi konfe- renciaikon nem a vezető államférfiak, hanem gazdasági szakértők létesítettek.

A konferencia két leglényegesebb pontja Oroszország gazdasági rekonstrukciója és a valuta-probléma.

Ami Oroszország ujjáépítését illeti, miként ismeretes, azt tervezik, hogy huszmillió angol font alaptőkével egy nemzetközi társaság alakul, amelynek székhelye Londonban, fiókjai pedig a többi hitelnyújtó államok fővárosaiban, tehát Párisban, Rómában, Berlinben és Bruxellesben lennének. Ez a magán- jellegű konzorcium bizonyára igen rö- vid idő alatt megalakul. A génuai kon- ferencián alapos vita tárgya lesz, hogy a jelenlegi orosz kormány milyen ala- pot tud teremteni az ujjáépítés számára.

Igyekeztek lecsendesíteni, de minden szaruk olaj volt a tüzre és ezért hagy- ták, hogy a fiatalember kidüböngje magát. Egy fél óra múlva tényleg el- aludt, de alig néhány perc múlva arra riadtak fel, hogy kiugrott az ágyból és az ablaknak rohant. Alig tudták meg- akadályozni abban, hogy be ne verje az üveget. A fiatalemberek végül el- mondták, hogy nem egyedülálló jelen- ség a mechanikus családjában, ahol ezelőtt is több terhelt volt.

A konzorcium nem fog kizárólagos mo- nopolt kapni, hanem az oroszok enge- délyeinek minden magánszemélyre vo- natkoznok kell.

— Ami a valutakérdést illeti, ennek középpontjában az a probléma áll, nem fixirozhatnák-e az európai államok va- lamiképen valutáik arányértékét? Ez azt jelenti, hogy bármikéint is, álljon valutájuk, nem tudnának-e egy meg- határozott állandó értéket megállapítani? Ez lesz a tárgyalások célja, habár

egészen bizonyos, hogy jelenleg ezt nem lehet megvalósítani.

A diszpozíció a különböző államok- nál igen különböző. Több állam valuta- jának emelkedését reméli és ezért nem hajlandó semmiféle fixszirozásra. Azon- ban azok az államok, amelyek nem számoznak valutáik emelkedésével, sem tartják meg elérkezettnek az időt az aranybázishoz való visszatérésre. Így tehát majd csak azt kell megállapítani, hogyan lehet a valuták kurzusainak grafikonját lehetőleg egyenes vonallá fejleszteni. Génuában tehát nem rend- szabályokat fognak elhatározni, hanem igyekezni fognak a gazdasági hullám- zásokat lehetőleg kiküszöbölti. Miként már Bruxellesben is, szó fog esni Gé- nuában is a hitelt kereső államok ga- ranciáiról.

Génuában a gazdaságpolitikai kér- déseket is alaposan meg fogják tár- gyalni.

Az osztrák nemzetgyűlés külügyi bizottságának mai ülésén Hennem kül- ügyminiszter nagyobb beszédet tartott. Ismertette a génuai konferencia pro- gramját és kifejtette, hogy nem megy tulzott reményekkel Génuába, mert a mostani európai gazdasági káoszban nem lehet egy csapásra rendet terem- teni. Joggal remélhető azonban, hogy ott, ahol harminc nemzet államférfiai egyesítik erőfeszítéseiket egy közös és jó cél érdekében és annyi nép vár vá- gyódva a kedvező eredményre, ilyen tényleg be is fog következni. Ha a békeszerződésre, a jóváélteli kérdésre és a népszövetségre vonatkozó ügyek ki is vannak zárva a tanácskozás tár- gyai közül, mégis mi

Lloyd George szavaira gondo- lunk, aki szerint türelemmel és bizalommal kell várni

Az igazság napja el fog jönni. Ad-

dig is az osztrák kormány mint min- denütt ugy Génuában is minden lehető el fog követni, hogy a közepurópai viszonyok javításához az adott helyzet- ben közreműködjék.

A programnak a béke biztosításáról szóló pontjára vonatkozólag a külügy- miniszter megállapítja, hogy Ausztria a közepurópai béke és rend faktorának mutatkozott s azt kívánja, hogy a többi állam is annak tekintse. Ezért

minden olyan határozathoz, amely a vérontásokat tartós időre megakadályozni van hi- vatva, örömmel fog hozzájárulni.

A gazdaságpolitikai problémákkal kapcsolatban Hennem rámutat arra, hogy a portorosei konferenciának különféle megállapodásait az utódállamok még nem ratifikálták. A miniszter megál- lapítja, hogy Ausztria már régóta fára- dozik a normális kereskedelmi viszo- nyok helyreállításán és minden alka- lommal nyomatékosan hangsúlyozta a szabad forgalomhoz való visszatérés szükségességét.

A génuai osztrák delegáció szerény erőivel közre akar működni az európai kérdések szabályozásánál.

A gráci utlevélkonferencia határoza- tairól szólva, a külügyminiszter eléglé- tettel álapítja meg, hogy március vé- géig

Olaszország, Csehszlovákia s Ma- gyarország elfogadták az egyez- menynt

és reményét fejezte ki, hogy Románia és Jugoszlávia is mielőbb csatlakoznak a megállapodáshoz, amely az utódál- lamok közötti sze mélyfalgalmat lényege- sen megkönnyébbíti. A külügyi bizott- ság tudomásul vette a külügyminiszter expozéját.

A három internacionálé titkos ülése

Berlin, április 7. A három interna- cionálé végrehajtóbizottságának teg- nap esti titkos ülésén elhatározták, hogy manifesztumot intéznek a világ proletárijához, amelyben hangsú- lyozni fogják az egységes proletár- front és az egyetlen internacionálé szükségességét. Felhívják a munká- ságot, hogy április 10-én a nemzet- közí munkáskongresszus megnyitá- sának napján minden államban tün- tessenek a 8 órai munkaidő érdeké- ben, ahol pedig ez nem lehetséges, ott május 1-én történjék meg ez a tüntetés. Követeljük, hogy az összes államok vegyék fel a politikai és gazdasági kapcsolatot Szovjetorosz- országgal.

— A köztisztviselők katonai szolgálata. Bukarestből jelentik: A mai minisztertanács tárgyalta Vaitoiannu mi- niszternek a köztisztviselők katonai szolgálát alól való felmentéséről szóló tör- vényjavaslatot. A törvényjavaslat csak a budget tárgyalása után kerül napi- rendre. A felmentéseket addig is az érvényben lévő rendelettörvény alapján fogják eszközölni.

TUNGSRAM

A leszebb és leggazdaságosabb világítás

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

Habima Erdélyi Zsidó Színház

Heti műsor:

Vasárnap, április kilencedikén: „Die Verstossene“, Schalom Asch drámája.

A gyárilány. Négyfelvonásos életkép. Irodalmi szépségek és tákolmányi pongyolások egyvelege. A gyári leányt a gyáros fia mezeji, a becsületes, tisztalelkű proletár-apa kilóki gyermekét. A poét, aki igaz szívvel szereti a leányt, vár rá és öt év múlva megtalálja egy mulató öltözékében. Feleségül veszi és a jó zsidó boldogság régi medrébe tér vissza megint.

Stramerék való-ággal brilliroztak a darabban. Stramer az asztalos szerepében most első ízben mutatta, hogy vérbeli művész. Megrázóbb realizmussal nem is lehetett volna a világba kiáltani a sok fájdalmat és bünt, amit a szegénység halmoz föl az emberi lélekben és szebben kihozni önvádat és a gyermekhez való szeretetét sem lehetett volna, mint a „Dos Kind is die Nesome“ című népdallal, amit Stramer szívbe markolóan énekelt. Rabinovitzné a veszedő, csufolkodó asztalos feleségét játszotta igaz művészettel. Strameré a címszerepét adta sok drámaisággal, mélységes megértéssel, nívósan, minden szertelenségtől mentes finomsággal. Waldberg nagyon jóízű volt egy amerikai kántor maszkjában, Tessier mint a gyáros fia végzett jó alakítást, ugyszintén Blind Aranka és Wieder is. A színház közönsége fortón tápsolt és újratatott több jelenetet. (sz. i.)

Zsembery Elvira zongorahangversenye. Nagy felkészültség és előkező művészi lélek szerencsés találkozása a Zsembery Elvira tehetsége, amely csütörtök esti debütálásával megszerezte a közönség elismerését és nagy tetszését. A legnehezebb feladattal: Beethoven-szonátával lépett a nyilvánosság elé. Beethoven gondolatbeli mélységének együthangzása szolgált meg Zsembery Elvira játékában, amely az adagio molótéiben jutott poétikus kifejezéshez. Schumann Carnevaljának rapszódikus tempóját és kaleidoszkópszerű változatait fölünyes technikai bravúrral és a hangulatok eleven színezésével érzékeltette meg. Liszt és Bartók szerepeltek még a műsoron, amely teljes művészi kielégülést nyújtott.

MAGYAR SZÍNHÁZ

Heti műsor

Szombat d. u.: A Hattyú. (Ujdonság, 11-edszer. Mérsékelt helyárakkal.)

Szombat este: Zsidónó. (Darin vendégtételekkel. Opera-helyárakkal. Opera-bérlet 17. sz. Előadás kezdetén a nézőtérre vezető ajtókat bezárják.)

Vasárnap d. u. Obsitos. (Operette 47-edszer. Mérsékelt helyárakkal.)

Vasárnap este: Flórika szerelme. (Uj betanulás és szereposztással. Szántgyörgyi István föllépésével. Rendes helyárakkal. Bérlet 124. sz. D.)

Hétfo: Három a kis lány. (Operette-repriz. Uj betanulás és új szereposztással. Rendes helyárakkal. Bérlet 125. sz. A.)

A műsorra tüző előadások jegyoi előre megváltatók a színház pénztáránál.

Hétfo: Offenbach R. Halász Babával. Szencziósan érdekes előadása lesz hétfo magyar színháznak. Tizenhatedszer fog színpadon kerülni a nagysikerű „Offenbach“ s Eugénie szerepét vendégként Rónapné Halász Baba fogja játszani. Az előadást rendes helyárakkal s rendes napi bérletben tartják meg.

Szalámit postán utarvél mellett pontosan szállít **Winkler Mór & Co szalámigyára** Cluj, Piata Mihail Viteazul (Széchenyi-tér) 39. Telefon 12-90. Árjegyzék és kivanatra ingyen.

TÖZSDEK	Lei	cshek kor.	márka	fran. frank	svájci frank	lira	osztr. kor.	magy. kor.	font sterl.	dinár	leva	lengy. marka	dollár	holl. forint	török font	svéd kor.
Paris...	valuta deviza	77 3/8	201 1/2	---	---	213 1/4	571 1/2	---	4817	---	---	9287 1/2	1098	---	---	---
Bécs...	valuta deviza	45 1/4	41312	25	698	184750	405	847 1/2	3361 1/2	2300	---	19855	76750	2907	---	---
Prága	valuta deviza	---	---	1740	435	1082	27850	7950	626	234	3640	148	5317	2913	---	---
Berlin	valuta deviza	---	584	2880	6050	1620	460 1/2	3550	1366	---	---	---	311	11750	---	---
Zürich	valuta deviza	---	975	166	---	---	2707	682 1/2	58	---	---	---	---	---	---	---
Budapest	valuta deviza	---	1640	284	7975	16905	4587 1/2	1137 1/2	---	2900	1027	---	2375	860	---	---
		---	1642 1/2	284	7955	16925	4650	11437 1/2	---	---	260	---	---	---	---	---

A mámor — harmadszor. A mámor péntek esti második előadására már elővételben fogyott el minden jegy, úgy, hogy rendkívül sokan távoztak jegy nélkül a pénztártól. Az „Alarcok“ óta nem volt drámai ujdonság, a mely olyan mély hatást s általános tetszést aratott volna, mint Strindbergnek ez a hatalmas drámai alkotása. Az egész közönség valóságos lázzal tárgyalja és fejtegeti a mámor gigászi szépségeit. Erre a példátlan nagy sikerre való tekintettel a jövő hétnék ismét két estére tüzi ki az igazgatóság a mámor.

Zsidónó Zacharie D'Arin vendégtételekával. Ma Halász, Zsidónó c. operája kerül színre s Broqui bíboros szerepét vendégtételeként Zacharie D'Arin fogja énekelni.

Hattyú és obsitos. Ma délután 3 órakor mérsékelt helyárakkal adják Molnár Ferenc „Hattyú“-ját. A diadalmas siker ujdonságának ez lesz a tizenegyedik előadása. Vasárnap délután szintén mérsékelt helyárakkal a Kálmán Imre népszerű operettje, az Obsitos kerül színre.

Fregoli Raglán

gumiköppeny
1380 divatöltöny

Neumann M.

cégnél,
Cluj, Piata Unirii
(Fötér)

Belvárosban

vagy közel a város centrumához keresek **kétszobás lakást** mellékkeliségekkel. Hajlandó vagyok jelentékeny áidozatra. Közvetítőket, megfelelően honorálok. Cím e lap kiadóhivatolásában.

Ha szép és elegáns ruhát akar, látogassa meg

Herkovits Jenő

férfi szabót str. Baba Novac (Bethlen-u.) 10, ahol bel- és külföldi szövetek állandóan raktáron vannak. ooo
Pontos kiszolgálás. 1337
Szolid és olcsó árak!

WOHANKA

Nyersolajmotorok,
benzinmotorok, loko-
mobilok, kőjáratok,
kopatók, dara- és
dercetiszitók,
radialsziták raktáron.

Wohanka és Tsa Utóda Rt.

Bizományi raktára, Oradea-Mare
Magyiac-tér 14. szám.

GRÜNWALD-ÜVEGCISISZOLDA

ÉS TÜKÖRÁRUGYÁR

ÉPÜLETÜVEGEZÉSI VÁLLALAT

ORADEA-MARE, STR. GERLICZY 16

Tükrök és butorüvegek minden

méret és modell szerint készülnek

Kepes Elek orvosi kötszerész

Oradea-Mare, Sas-passage

Ajánlja saját készítményű sérvtövit, haskötöit stb.
Női és férfi övszerek nagyraktára ooooo

Utazó bőrönd és táska

legjobb minőségben kapható
Farmati bőröndösnél
Cluj, Str. Memorandului (Unió-u.) 16.

GUTHÁ. fit

Safu-Mare (Szatmár-Németi)

Gyárt és szállít: 3080-1
Parafadagút, plétkoronadagút, fadagút, staniólüvegkupakot, capselin-folyadékot, üveg-cimkét horólemezeket, fecsapot, kénlapot, gelatint, vízahólyagot, acéllömböt, parafatálcát (cipőbetét), parafatálcát, „Berolina“ vagy „Biol“-kefeket, filtergépeket, asbeszet, gumitömlőket, borszivattyukat, pezsgődrótháló-lemezt és agrafot, cognacos üvegekhez raffihálót, szivacsot, önzott tubusokat, pléhdobozokat, szóródugókat (Spritzkörke), demionokat (fontott kosárüveg, valamennyi pincészeti cikkeket és gépeket a legolcsóbb napi árban.
Kérjen árajánlatot!

Nagymennyiségű lámpaáre, cseh táblaüveg, karisbadt porcellán és Dítmar-féle lámpaár-érketeti.

Deutsch R. I.

üveg és porcellán nagy-kereskedés részvénytársaság

Oradea-Mare — Nagyvárad
Str. Nicolae Jorga (v. Zöldja-u.) 4.

TELEFON 74.

1311

Pontos és szolid kiszolgálás.

GUTFRIED és HERSKOVITS

Oradea-Mare (Nagyvárad) Piata Unirel 12. Telefon szám 211. Megrendeléseket postán eszközölünk.
Erdély legnagyobb és legszolidabb importörjei. Komplet vagon olasz Clarc-cérna valamint nyári harisnyák, keztyük és horgolt nyakendők érkeztek. Állandó nagy raktár mindennemű rövidáruban. ooooooooooooooooooooo

Ujrafoncsorozás! Finntükrök gyártása!

Péchy és Társa

Modern üvegcsiszoló és tükröárugyár
üzemét ORADEA-MARE (Nagyvárad) Str. Saguna (Kapucinus-u.) 20 megkezdte: Minden méretű és minőségű tükrök, butorüvegek olcsó árakon megrendelhetők. 1331

KÉRJEN ÁRAJÁNLATOT!

Husvéfi פסח שנה 5702 cukor megérkezett a Cukor-Import Rt.-hoz Oradea-Mare

SPORT

A vasárnapi mérkőzések bírái
Gergely Aladár szövetségi bíró vezeti a Victoria-Haggibbor mérkőzést

A kolozsvári kerületi szövetség Bírák Bizottsága csütörtökön este tartott ülésén küldte ki a kolozsvári kerületben április 9-én eldöntésre kerülő bajnoki és díjmérkőzések bíráit. A hivatalos beosztás szerint a mérkőzéseket a következő sorrendben, az alább felsorolt bírók vezetése mellett játsszák le.

Kolozsvárt. Rendező egyesület: Haggibbor.

A kispályán:
Délelőtt 8 órakor: KAC ifj.—KMTE ifj. Bíró: Moldován (e. k.).

Délelőtt 10 órakor: KKASE ifj.—Victoria ifj. Bíró: Mezei Géza (e. k.).
Délután 1 órakor: CFR II.—Universitatea II. szöv. díj. Bíró: Vida Andor (e. k.).

Délután 3 órakor: KMTE II.—Victoria II. szöv. díj. Bíró: Grimm Kálmán (CFR).

Délután 5 órakor: Haggibbor II.—KAC II. szöv. díj. Bíró: Vatiánu Sabiu (Universitatea).

A nagypályán:
Délután 1 órakor: KMTE—Sparta II. oszt. bajnoki. Bíró: Konez Rudolf (e. k.).

Délután 3 órakor: Victoria—Haggibbor I. oszt. bajnoki. Bíró: Gergely Aladár (e. k.).

Délután 5 órakor: CFR—MTK I. oszt. bajnoki. Bíró: Czinczár Imre (Haggibbor).

Dés. DMTE—KKASE II. oszt. bajnoki. Bíró: Adorján Ödön BB elnöke.

Aranyosgyéres. Concordia—Aesculap II. oszt. bajnoki. Bíró: Haas Erich (Universitatea).

A Bírák Bizottsága ez uton is felhívja a kiküldött bírókat, hogy a mérkőzéseken pontosan jelenjenek meg.

Labdarugás

A Haggibbor új pénztárosa. A Haggibbor Sportegylet legutóbbi választmányi ülésén Feuerlicht Andor, a klub pénztárosává választották meg.

A Haggibbor-pálya. A Haggibbor pályaépítő részvénytársaság tekintettel arra a fokozódó érdeklődésre, amelyet Erdély és Bánát zsidósága a kulturált szolgáló sporttelep megvalósítása iránt mutat, elhatározta, hogy alkalmat kíván még nyújtani a részvénytársaságba való bekapcsolódásra és ezért a részvény-aláírás határidejét május elsejéig meghosszabbította. A pályaépítő részvénytársaság újlag figyelmébe ajánlja Erdély és Bánát zsidóságának, hogy a részvényjegyzést május elsején feltétlenül lezárják és a határidő lejártá után történő jelentkezéseket nem veheti figyelembe, miért is a még jegyezni szándékozók a hátralévő három hét alatt feltétlenül jegyezzék le a kívánt részvényeket.

Büntet a fegyelmű. A játékfejelemet ellenőrző bizottság április 6-án tartott ülésén Ujfalvi István (CFR) játékost tulerélyes játék miatt megdorgálta. Takács György (CFR), Bécsi Lajos (Tordai SC), Szatmári Kálmán (Victoria) és Mitton Emil (Victoria) játékosok jogát pedig további intézkedésig felfüggesztette és nevezettek a bizottság legközelebbi ülésére beidézte.

Az Universitatea nem megy Rómába. Megirtuk, hogy a kolozsvári Universitatea futbalcsapata és atlétái szorgalmas tréninggel készülnek a Rómában eldöntésre kerülő nemzetközi főiskolai versenyekre. Ertesztésünk szerint az Universitatea római utja közbejött akadályok miatt elmarad és a kolozsvári egyetemi csapat a sorsolás sorrendjében lejárta bajnoki mérkőzéseit.

Kerékpár

A Bar Kochba kerékpárszakosztályt alakít. Szatmárról jelentik: A Szatmáron néhány héttel ezelőtt Bar Kochba zsidó sportegyesület megalakította kerékpár szakosztályát és elhatározta, hogy a testedés ezen ágának népszerűsítése céljából propaganda-kerékpárversenyeket fog rendezni.

Egyesületi hírek

A szatmári Törekvés közgyűlése. A szatmári Törekvés Sport Egylet április 9-én tartja meg rendes évi közgyűlését, amelyen az új tisztikart fogják megválasztani.

Felélős szerkesztő: MARTON ERNŐ

Kiadó: KADIMA kiadóvállalat r.-t.

Előfizetési ár havonként 35 lel

Egyes szám ára mindenütt 1 lel 50 bani

APRÓHIRDETÉSEK

Egy szó ára 1 lel. — Vestagabb betűvel lel. Legkisebb apróhirdetés ára 10 lel.

Üzletvezetőt detailraktárba keres helybéli nagy cég. Csakis feltétlenül ügyes, önálló megfelelő erők küldjék be sürgős részletes ajánlatukat »Azonnal» jellegre kiadóra. 3641-1

Egy két üzlethelyiség ószeren kiadó. Megkereséseket »Azonnal» jellegre kiadóhivatal továbbít. 3641-1

Mindenféle fordítások román, magyar, angol és francia nyelvre, valamint írógéppel való másolások gyorsan és pontosan készülnek. Főjelvétel hely Friedmann hirlapiroda. 3405-1

Átalakítás folytán belvároshoz közel üzletnek vagy gyári lerakotnak, esetleg irodahelyiségnek alkalmas üzlethelyiség raktárral, pincékkel kiadó. Ajánlatokat »Huszezer» jellegre kérek a kiadóhivatalba. 3642-1

Két kétszárnyas ajtó, két ablak tokkal üvegezve eladó. Ferenc József-ut 132 szám, Benyovits. 3598-1

Bányavárosban jó forgalmu gyógyszerár eladó házzal együtt. Cim a kiadóban. 3826-1

Cementcserép készítőgépek teljes felszereléssel eladók. Legmann Apahida.

Désen jól menő bevezetett engros és detail fűszerüzlet átadó. Cim a kiadóban. 3639-1

Booskor, mosótalp, felsőbőr és sapigyártóblank Aladár nagy készlet kényelmű és nagyban legelőbb árak mellett. — Vidéki megrendítéskor kis postacsomagokban is elküldjük. — Jelenténi talis. és becsatorna 65-70 lel. — vagyonképtelenség 5 százezret kezdő összeg. **SÁMSON BŐRÉVÁR,** Csurgógyár-utca Győrszaru raktárral szemben. Telefon: gyár 3-86 — lakás 3-87

מבחר

Cukor, kávé, Frank, Beck, kókusz, ecet, bor, szilvapálinka és mindenemű husvéti fűszer jutányos árban kapható. 1321

Rosenzweig Antal

Cluj, Piata Mihailu Viteazul 38.
Telefon 4-36.

„GLOBUS“ Fa- és fémipar

Faragó, Vas, Lobstein, Orastie.
Telefon: 34. Sürgöncym: Globus.

Faipari osztálya készít: Gyógyszereszeknek, vegyi- és cukorka gyáraknak gyógyszerészeti és ipari fadozókat. — Elvállal: Mindennemű íamegmunkálásokat az építkezési, butor- és faesztergaiparból darabáruban és tömegben.

Fémipari osztálya elvállal: Mindennemű ipari- és mezőgazdasági gépek javítását, gépalkatrészek elkészítését, építkezések vasalási munkáit, bádogstanc tömegcikkek gyártását, mindennemű bádog és műlakatos munkákat, szivattyukutak készítését, mindennemű szereléseket. 3451-1

Első Erdélyrészi Ékszerárnyag

CLUJ-KOLOZSVAR, Str. Xenofon (Szappan-u.)

Gyárt és állandó raktár mindenféle ékszerárnyagban. Vállal briliáns munkákat javításokat és alakításokat. Valódi és hamis ékkövek. Foglaltó és vésnöki műterem. — Fogászati arany és forrasztó, huzalok és lemezek arany és ezüsten.

Nemesfém beváltó!
Telefon int. 2-13. — Sürgöncym: „Juvaere Cluj“ 1273

„Gowag“

Közkereseti társaság Goldstein Wald és Glanzer. Gőz, gáz, vízvezeték és csatornázási berendezések, valamint műszaki cikkek nagy raktára. CLUJ, Str. Vladimirescu 17. Telefon 519.

Complete fürdőszoba berendezések jutányosan kaphatók!

TRISKA J. zongora nagyraktára

Uj zongorák raktáron.

Telefon 419.

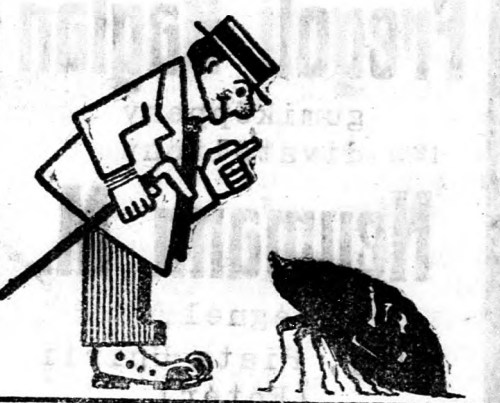
elvállalja egy angol, mint bécsi szerkezetű zongorák megrongált vagy hiányzó alkatrészeinek javítását vagy pótlását. Hangoló megrendélhető. Bartha Miklós-utca 14.

A külföld legbiztosabb féregirtóanyaga megérkezett. Féregirtást teljes garancia mellett. 00000000 eszközöl 00000000

GRÁTZ

Str. Saguna (Bartha Miklós u.) 16. A legmodernebb címfestést, szobafestést és mázolászt 00000000 elvállalok. 00000000

749 TELEFON 749

Engros és detail osztály

hol állandó nagy raktár Voal, Voal-dírdi, váznak, Goldberger kartonok, clott, serge, szövetek, kendők stb. legolcsóbb árak mellett 0000

Baumzweig, Rozenfeld & Co

Calea Regele Ferdinand, Főpostával szemben
Telefon 1100.

Legtinomabb líkőrkülönlegességek

Blumenfeld és Simon R.-T. CLUJ
str. Juliu Maniu 22
Kifűnő fajúrok

Eisenstädter Fülöp volt Lakatos-áruház

Str. Reg. Maria v. Deák Ferenc-u. 13.
Március 15-től április 15-ig reklám napi árai
Gumilabda 4 leltől feljebb
Gyerekkocsi 200
Porcellán bögre 8
csésze ajánlva L 16:75
Bor és pálinkás szervizek 70—
Husvétii cikkek óriási választékban. Galanteri és nürnbergi cikkek nagyban eladása 1274

Ujból megnyilt

Brassó, Kapu-u. 59. alatt a Koronával szemben a **Rosenfeld-féle**
ארטה כשר
vendéglő
teljesen újja rendezve és szakszerűen vezetve. A legízletesebben készített ételek és legtisztábban kezelt italok állnak a tisztelt közönség rendelkezésére. 3510-1

Építetők figyelmébe!

Oltott, oltatlan
MÉSZ
valamint cement és gipsz kilonként, mázsánként és vagontételekben legolcsóbban a

CALCIT-MÜVER RT.

nál, Fellegvári-ut 9. sz. alatt szerelhetők be. Megrendelések telefon utján is leadhatók. Teléf. 1106.

Átalakítás miatt 5-10%-ig olcsóbban árusítunk

Feuerstein és Löwi

textil, kötött és rövidáruház
Cluj, Str. Reg. Maria 12.

Rendelje meg husvétii tűzifaszükségletét már most, mert csak így számíthat pontos szállításra.
Elsőrendű aprított bükkhás q-ként L 28—
Elsőrendű aprított tölgyhás 26—
Elsőrendű bükkhásból ölenként 420—
azonnal házhoz szállít
Grün-fatelepe
Árpád-ut 40. 3608-1 Telefon 750.